

Vergaderjaar 2015–2016

34 502

EU-voorstel: Gezamenlijke mededeling voor een gezamenlijk kader voor de bestrijding van hybride bedreigingen: een reactie van de Europese Unie JOIN(2016)18¹

A

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 21 juli 2016

De leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking² hebben kennisgenomen van de gezamenlijke mededeling van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid over een gezamenlijk kader voor de bestrijding van hybride bedreigingen d.d. 6 april 2016 (JOIN(2016)18 final). Dit was voor de leden van de fractie van de SP aanleiding om hierover vragen te stellen. Op 21 juni 2016 is een brief gestuurd aan de Minister van Buitenlandse Zaken.

De Minister heeft op 19 juli 2016 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking,
Bergman

¹ Zie dossier E160017 op www.europapoort.nl

² Samenstelling: Kox (SP), (vicevoorzitter), Elzinga (SP), Ten Hoeve (OSF), Van Kappen (VVD), Kuiper (CU), Schaap (VVD), (vicevoorzitter), Strik (GL), Knip (VVD), Barth (PvdA), Faber-van de Klashorst (PVV), De Graaf (D66), De Grave (VVD), Hoekstra (CDA), Martens (CDA), Schrijver (PvdA), (voorzitter), Van Apeldoorn (SP), Van Dijk (SGP), Lintmeijer (GL), Knapen (CDA), Markuszower (PVV), Van Rij (CDA), Van Rooijen (50PLUS), Schaper (D66), Stienen (D66), Teunissen (PvdD), Vreeman (PvdA), en Van Weerdenburg (PVV).

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BUITENLANDSE ZAKEN, DEFENSIE EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Minister van Buitenlandse Zaken

Den Haag, 21 juni 2016

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de gezamenlijke mededeling van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid (hierna: Hoge Vertegenwoordiger) over een gezamenlijk kader voor de bestrijding van hybride bedreigingen d.d. 6 april 2016 (JOIN(2016)18 final).

De leden van de SP-fractie hebben met enige verbazing kennisgenomen van deze gezamenlijke mededeling van Commissie en Hoge Vertegenwoordiger, waarin een bont palet van soms verregaand lijkende maatregelen van de Europese Unie tegen «hybride bedreigingen» wordt gepresenteerd. Zij hebben de volgende vragen aan de regering.

Vóór 12 januari 2011 diende de Richtlijn «inzake de inventarisatie van Europese kritieke infrastructuur, de aanmerking van infrastructuur als Europese kritieke infrastructuur en de beoordeling van de noodzaak de bescherming van dergelijke infrastructuur te verbeteren» (COM(2006)787) te worden geïmplementeerd. De richtlijn is uitgebreid besproken in de Eerste Kamer. De regering heeft een implementatieplan opgesteld om te voldoen aan de eisen van de Richtlijn. De leden van de SP-fractie willen graag weten van de regering wat er daarna is gebeurd, in Nederland en de overige lidstaten, in het kader van deze Richtlijn, zeker nu er weer een nieuw voorstel wordt gedaan dat een vervolg op COM(2006)787 lijkt te zijn.

De Europese Commissie en Hoge Vertegenwoordiger lijken te vinden dat de eerdere Richtlijn kennelijk niet voldoende heeft bijgedragen aan de bescherming van kritiek infrastructuur. Wat vindt de regering daarvan?

Terwijl in de gezamenlijke mededeling van de Commissie en Hoge Vertegenwoordiger wordt gesteld dat de definities van «hybride bedreigingen» uiteenlopen, wordt de term in de rest van de mededeling voortdurend gebruikt als zijnde duidelijk voor iedereen. Hanteert de regering een definitie van «hybride bedreigingen»? Zo nee, is zij het met de leden van de SP-fractie eens dat het een moeilijk hanteerbaar en erg vaag containerbegrip is?

In de mededeling wordt verwezen naar de Europese Raad die om voorstellen van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger gevraagd zou hebben om hybride bedreigingen tegen te gaan. Heeft de regering die vraag ondersteund en zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

In de mededeling worden tweeëntwintig sterk uiteenlopende voorstellen door de Europese Commissie en Hoge Vertegenwoordiger gedaan om hybride bedreigingen tegen te gaan, van het oprichten van een EU fusie-cel voor analyse van hybride bedreigingen en een onderzoek naar de toepasselijkheid van art. 222 VWEU en art. 42.7 VEU bij uitgebreide en ernstige hybride aanvallen op lidstaten tot versterkte samenwerking met de NAVO vanwege de hybride bedreigingen en gezamenlijke oefeningen van lidstaten voor het reageren op hybride bedreigingen. Wat is de opvatting van de regering over al deze voorstellen? Past het volgens de regering om zulke verschillende maatregelen in een kader op te nemen?

De Europese Commissie en Hoge Vertegenwoordiger willen niet alleen in de lidstaten nagaan welke hybride bedreigingen er mogelijk zijn, maar ook in de nabuurschapsregio's. Wat vindt de regering daarvan?

Heeft de regering enig inzicht op de praktische gevolgen van het doorvoeren van deze tweeëntwintig voorstellen, zowel juridisch, organisatorisch als financieel?

De vaste commissie ziet de reactie van de regering – bij voorkeur binnen vier weken – met belangstelling tegemoet.

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking,
Schrijver

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 juli 2016

Graag bied ik u hierbij de reactie aan op het verzoek van de Vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) van 21 juni 2016 betreffende de EU gezamenlijke mededeling inzake hybride dreigingen (JOIN(2016)18), mede namens de Minister van Veiligheid en Justitie vanwege vragen over kritieke dan wel vitale infrastructuur.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders

Antwoord van de Minister van Buitenlandse Zaken aan de leden van de Vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking

De leden van de SP-fractie van de commissie BDO hebben vragen gesteld aan de regering naar aanleiding van de EU gemeenschappelijke mededeling (GM) «het gezamenlijk kader voor de bestrijding van hybride bedreigingen, een reactie van de Europese Unie». De vragen hebben betrekking op de steun van de regering voor het verzoek aan de Hoge Vertegenwoordiger op basis waarvan de GM is opgesteld, de appreciatie van de uiteenlopende inhoud en de voorstellen van de GM en de door de regering gehanteerde definitie van hybride dreigingen. Ook wordt in relatie tot de GM gevraagd naar de implementatie van de Richtlijn kritieke infrastructuur.

Op 8 april 2016 informeerde het kabinet het parlement over de appreciatie van de GM (Gemeenschappelijke Mededeling) in het kader van de RBZ-defensie van 19 april waar de GM aan de orde kwam (TK 21 501-28, nr. 139).

In de Raadsconclusies van de Raad Buitenlandse Zaken van mei 2015 vroegen de EU lidstaten Hoge Vertegenwoordiger (HV) Mogherini in samenwerking met de Commissie, EDEO en EDA (Europees Defensie Agentschap), en in consultatie met de lidstaten, een raamwerk te presenteren met voorstellen voor actiepunten om hybride dreigingen tegen te gaan en de weerbaarheid van de EU partners (inclusief de nabuurschapsregio), te versterken. Met het oog op de complexe uitdagingen waarvoor hybride dreigingen de EU stellen, de geïntegreerde benadering en de concrete actie die nodig zijn om dergelijke dreigingen tegen te gaan, heeft het kabinet zich ingezet voor Raadsconclusies en deze gesteund.

Het raamwerk kreeg vorm in de gezamenlijke mededeling van 6 april 2016. De mededeling beoogt een brede benadering van hybride dreigingen te faciliteren waarbij relevante actoren nauw samenwerken. De mededeling presenteert actiepunten op het gebied van onder andere het verbeteren van *situational awareness*, het versterken van de weerbaarheid van de EU, de lidstaten en partners, het voorkomen en beantwoorden van hybride crises en het versterken van de samenwerking met de NAVO en andere partners.

Er is nog geen internationaal overeengekomen definitie van hybride dreigingen waaraan Nederland of de EU zich hebben verbonden. Het kabinet beschrijft in de beleidsbrief internationale veiligheid van november 2014 (EK 33.694 B) de contouren van hybride dreigingen waarmee Nederland zich geconfronteerd ziet en de EU doet dit in de GM. Dit geeft aanknopingspunten voor handelingskaders met concrete maatregelen om hybride dreigingen tegen te gaan zoals de EU *joint fusion cell* om te komen tot een beter dreigingsbeeld, het houden van oefeningen en nauwere samenwerking met de NAVO.

Het kabinet verwelkomt de GM en het gegeven dat daarmee de bestaande en nieuwe maatregelen op verschillende deelterreinen onder een overkoepelend kader worden gebracht. Hiermee wordt het beter mogelijk in te spelen op een veranderende veiligheidsomgeving. De mededeling bouwt voort op reeds bestaande strategieën en beleid en refereert aan de overkoepelende EU Buitenland- en Veiligheidsstrategie (*EU Global Strategy*) die de HV op de Europese Raad van 28 en 29 juni 2016 presenteerde, waarin gesteld wordt dat er een beter gecoördineerde («*joined*

up») benadering moet komen om actuele dreigingen zoals hybride het hoofd te bieden. Voor zover de GM nieuwe beleidsvoorstellen bevat, komen die aan de orde in de relevante EU-raadswerkgroepen. Het kabinet zal dergelijke voorstellen op hun merites beoordelen in lijn met regeringsbeleid. Het uitgangspunt is dat de aangekondigde maatregelen worden uitgevoerd met bestaande middelen binnen het huidige meerjarig financieel kader.

Tot slot vraagt de SP in relatie tot de GM naar de implementatie van de richtlijn kritieke infrastructuur. Op 4 februari 2009 heeft het Kabinet per brief het implementatieplan van de richtlijn 2008/114/EG over de aanwijzing van Europese kritieke infrastructuur aan het parlement aangeboden (TK 22 112 en 29 668, nr. 793). De richtlijn verplicht de lidstaten tot het uitvoeren en structureel borgen van een identificatieproces van Europese vitale infrastructuur en de aanmerking als zodanig. In Nederland is gekozen voor uitbreiding van de Nederlandse aanpak met een Europese invalshoek voor de enige twee sectoren die onder de reikwijdte van de richtlijn vallen, nl. transport en energie. De evaluatie van de richtlijn door de Europese Commissie in 2011 heeft geleid tot de conclusie dat er geen andere sectoren zullen worden toegevoegd en dat de meerwaarde van de richtlijn m.n. lag op het creëren van bewustzijn voor dit onderwerp. Op Europees niveau loopt het bredere Europese Programma voor de bescherming van vitale infrastructuur (EPCIP), waar de Richtlijn onderdeel van is. Nederland draagt actief bij aan dit programma en heeft tijdens het voorzitterschap van de Raad het thema weerbare vitale infrastructuur geagendeerd in de Raadswerkgroep civiele bescherming. Ook in de stuurgroep Nationale Veiligheid is het onderwerp hybride dreigingen aan de orde.